

לכפר דנפק. ר"נ: אמר להו עולא. ליושצין לפניו: הכי אמר ר' אלעזר אפילו מיתמי. דעבדא כמקרקעי דמי: אשסמטין עולא. נשמט ממני וירא^א משום דס"ל עבדא כמטלטלי דמי ומתירא הוא שמה אפקמתו בלכותה וזקושיות: הוה עובדא ואגוזו דיני

דנהרדעא. אפי' מיתמי: הוה עולא והא ר' אלעזר כו'. דכולהו קצירי להו כמקרקעי דמו: מר. דאמר כמטלטלי כמאן ק"ל: פרוזבול מפרש בגיטין (דף קז.) שמיקן הלל הוקן פרוזבול כדי שלא תשטמ שביתת המלוה: חזי על הקרקע. דמיון לזה מחוקרי גזייתא זה כתב לו עליהן שכל חוב שיש לו עליו שיגבנו כל זמן שירצה קיימי ברשותיה דמלוה: נקנין עם הקרקע. אם מכר לו קרקע ומטלטלין והחזיק בקרקע קנה מטלטלין אע"פ שלא משך: ואין נקנין עם העבדים. שהם החזיק בעבדים לא קנה מטלטלין ויכול מוכר לחזור במטלטלין. אלמא עבדא כמטלטלי: ה"ג בקרקע לא קנה עבדים. ואע"ג דס"ל להאי מנה עבדים כמטלטלין דמי אפי"ה לא קנה אללא א"כ עומד העבד בתוכה בשעה שהחזיק בה כדמתוך לקמן וע"כ שאני מטלטלי דיניי מטלטלי דלא נידי: דומיא דערים מזויות. דמהאי קרא נפקא לן במס' קדושין (כ"ו.) דמטלטלין נקנין בחזקת קרקעות דמתבי ויתן להם אביהם מתנות עם ערי מזויות הלכך צעין מקרקעי דלא נידי כי התם: חצר מהלכה היא. אינה קונה לצעליה כלום דלאו חצר היא במהלכה והלכתא. הא דמתרלין דקנה ליה עבד צעוד עליו גגון שהעבד כפות שאינו ראוי לילך דדמי לחצר: והתניא החזיק בקרקע קנה עבדים. ולעיל קמני דלא קנה: ועומדין בתוכה. והתניא לעיל בשאין דאוקי רב איקא לעיל להאיא מתני' דעבדי כמטלטלי דמי כו': הא

(א) ויבמות נט. גיטין נט. ביב סת. ק"ג. (ב) קדושין טו. (ג) א"ל אה"ט. (ד) גיטין כה. עת. ביב ט"ז. (ה) קדושין טו. ביב טו. (ו) א"ל אה"ט. (ז) א"ל אה"ט. (ח) א"ל אה"ט. (ט) ופ"ה ח"ט. ביב קעה: ד"ה א"ל. (י) א"ל אה"ט. (יא) א"ל אה"ט.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אבא ב"י וקנין אב דהוי גבי מרבנן. ע"כ קדושין דף ט"ז חזק. ע"כ ד"ה ומנין שאף בשטר ולקמן קד ע"כ ד"ה אב: בא"ד הוה בעי למפד. קשה לו על קדושים הא כתבו במקום ד"ה למה לו כי פי על כרחי כ"י. יצור דבריהם באל דלמני מכלל דאי און עומדין בתוכה ל"ק דמשמע מהו מקמי עומדין בתוכה דקנה הוא דקדוש דגם באל עומדין בתוכה קני. והיינו דנל"ה ל"ק ד"ל דעבד לא הו' כמחזיר לקרקע ולא מהני בו חזקה דקרקע אללא מדקי בעומדין בתוכה ע"כ דהו' כמחזיר מילא גס באלן עומדין קני מדני' ח. שדות. וא"כ מילא יתא דאי עבדי כמטלטלין ויחא ד"ל דלא הו' כמחזיר ועומדין דקנה מדני' אבז ובלין עומדין לא קני מדני' חזקה. אף דנדלווריתא הו' בקרקע מית' לא הו' כמחזיר. אללא מ"ד דמקרקע א"כ מני עומדים בתוכה ע"כ מלן חזקה ומוכה דהו' כמחזיר בה קשה דגם באלן עומדין קני מדני' ח. שדות ונלל"ג:

בוסף רש"י

נקנין עם נכסים שיש להם אחריות. היינו קרקעות, שאמיתות מכלי אלס הלוה והשעה מחזיר עליהן לפי שיימין ועומדין לסיק נסמין עליהן (קדושין כ"ו.) בכסף בשטר ובחזקה. אם מכר מטלטלין עם קרקע, כיון שקנה לוקח את הקרקע נקחה משלשה קנייני קנין מטלטלין עמה (שם). בחזקה, רפק בה פורחא או דיש אהני או נעל או פדן כל שהיא חצר מהלכת לא קנה. דאי אמור כגון חזרו של דמי קונה לו, לא חצר מהלכת אמור, דשאני מקרקעי דיניי מקרקעי דלא נידי (גיטין כ"ב.) כיון שהחזיק באחת מהן קנה בולן. ואומרי' דאומרי' כפ"ק קדושין (כ"ז.) שנתן לו דמי כולן, דמיון דקנין המוכר כל המטעם עשר שדות הרי אשתעבד כולו ללוקח בשלל משומי שנתן לו, ודי לן מחזק אחד מהן והמפרש טעמא דהוא דלא דארעא חזק, כל דעדות חזקין בניהו קרקע שדעא שהיא אחד וכו' שהחזיק בכולהו דמי (רשב"ם ב"ב טו.)

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא יב.

צין ע"פ לשטר דמלוה בשטר גובה משום נעילת דלת וזמלוה על פה לא גבי משום דליכא קלא ובשטר איית ליה קלא אבל מיתמי מה לי מלוה ע"פ מה לי מלוה בשטר אללא ודאי כל היכא דגבי מלקוחות משום נעילת דלת גבי נמי מיתמי כמו מלוה בשטר או

HebrewBooks.org | Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מלוה הכתובה בצורה למ"ד (כתובה בשטר דמי או כשעמד צדן גבי נמי מיתמי אללא במלוה על פה כיון דלא חש לעשות שטר לגבות מלקוחות כי לא גבי נמי מיתמי ליכא נעילת דלת וה"פ א"ר אלעזר אפי' מיתמי בלא אפותיקי משום דהוי קרקע לא מינייה פי' בלא אפותיקי לא גבי אללא מינייה ופסיק מינייה (לכו"ל) ומשני בצפותיקי וגבי נמי מיתמי ומלקוחות א"ר דקרי מינייה אע"ג דגבי נמי מיתמי כיון דמכח הלוה שעשאו אפותיקי קא גביט:

ז"ל אהדרו. חשיב להו כטועה בדבר משנה:

אנא בתנייהא ידענא. אע"ג דכמנה דוכתן אשכחן

דמקרקעי דמי לענין אונאה ושבויה אור"י דהכא לא איירי אללא במילי דרצנן ולגבות מיתמי ומלקוחות וסבר שעבדא לאו דאורייתא ולא גבי אללא מדרבנן וענין פרוזבול. וקנין אגז דהוי נמי מדרבנן וקרא דערים מזויות אשמתא צעלמא היא ולקמן דקאמר להך לישראל דלאמא עבדא כמקרקעי דמי למה לי עומדים בתוכה למ"ד נמי כמטלטלי דמי. הוה מ"ל למיפרך דהא לא חשיב כמטלטלי אללא לענין מיילי דרצנן אללא דכלאו הכי פריך שפיר הוה דבעי למידק צ"ה המוכר את הבית (ב"ב ס"ה.) אי עבדא כמטלטלי דמי או כמקרקעי דמי ממתי' דהוי בה עבדים ובהמה כולן מכורין ומיתמי לה נמי צפרק מי שמת (שם ק.) גבי מטלטלין של' פלוני לא שייכא הכא כלל דהתם צלשון בני אדם תלין:

פרוזבול. הא ע"ה הקרקע. אין כותבין פרוזבול אללא

על דבר שאי אפשר לכתומו ואע"ג שכותבין על ע"צ נקוב (גיטין לו.) כיון דחשיב קרקע לא פלוג רבנן: מבר' או עבדים וקרקעות. צקנין אגז איירי דאי מטעם חצר אמאי מפליג בהחזיק בקרקע צין עבדים למטלטלין דאי משמרת לדעמו צתרייהו קני ואי באלן משמרת לדעמו צתרייהו לא קנה:

בעינין דומיא דערים מצורות.

והחזיק בקרקע לא קנה עבדים משום דאין קרקע נקני' צאגז: והלכתא בכפות. הא חצר מהלכת וישן מהני דלא הו' חצר מהלכת וישן מהני דלא משמרתו ה"ו גט ייעור אין גט משום דהוי חצר המשמרתה שלא מדעתה ופריך ישן אמאי הו' גט חצר מהלכת הוא וכו"ה ישן שאני והאמר רבא כל שאילו מהלך לא קנה עומד וישב לא קנה והלכתא בכפות אלמא אע"ג דמוקי לה בכפות אפי"ה ייעור אינו גט ואין לפרש הלכתא בכפות כלומר לא חשיב מהלכת ולא דמי לעומד וישב וכיון דכפות מועיל ישן נמי מועיל דא"כ דבשאין כפות איירי רבא אמאי קאמר רבא ייעור אין גט משום דהוי חצר המשמרתה שלא לדעתה מיפוק ליה דהוי חצר מהלכת וכן פ"ה פרק הורק והלכתא בכפות ובהוא קאמר רבא דיעור אין גט וכן פסקו הלכות גדולות דכפות וישן צעין:

בעומדין בתוכה. והא דקאמר לא קנה באלן עומדין לתוכה ואפי"ה כמטלטלין קנה דלא צעין צבורין כמטלטלין דלא נידי ולקמן דייקין והא ק"ל דלא צעין צבורין מגופה הוה מ"ל למידק: ל"ה י' עומדין בתוכה. פי' על כרחי לא מטעם חצר קנה דסתם עבדים אין משמתי' לדעתו ואפי"ה עומד צלד שדהו דהוי עבד כצבי רך דכרכו ומטעם אגז נמי לא קנה בקרקע אין קניית אגז קרקע ואפי"ה אמר קני קרקע הסוכה והאגזה נמי העלויה דהשתא הו' או על גב זו או קני צאגז אללא ע"כ הא דקני נמי מחמת אגז כמחזור דחשיב כמחזור וא"כ אפי' אין עומדין בתוכה נמי דעליוהי שדות צעיר מדעיות כיון שהחזיק באחת מהן קנה רבא והא דקאמר שמואל צפרק חזקת הבתים (ב"ב דף קז.) לא קנה אללא מקום מכווץ צלנד ביישן צנכסי הגר דפסק אללא מהן דעת אחרת מקנה אותו קנה הכל והא דקאמר הסם דמאר מפסיק היינו נמי צנכסי הגר או צמכר ולא נתן להם דמי כולם דדמי כולם צעין כדמוכח צפ"ק קדושין (דף ק"ז):

עין משפט גר מצוה

ק"א א מ"י פ"ט מה"ל שמתה ויובל הלכה יע סגן אלון רעא טור ש"ע ח"מ סימן סו סעיף כג:

ק"ב ב מ"י פ"ג מה"ל מביה הל' ח סגן עשין פכ טו"ע ח"מ ס' רב סעיף א: ק"ג ג מ"י שם הלכה י' טו"ע שם סעיף ט: ק"ד ד מ"י שם הל' יא ועי' בהשגות ונמ"מ טור ש"ע שם סעיף ח: ק"ה ה מ"י שם הל' ח טו"ע שם סעיף ט: ק"ו ו ז ח מ"י שם הל' י' טו"ע שם סעיף ט:

ק"ז ט מ"י שם הלכה יא ועיין שם טור ש"ע שם סעיף ח: ק"ח י מ"י שם פ"ה הלכה י' ט"ז ט"ז עשין ט' ק"ח י"ג ט"ז עשין ט' טו"ע ח"מ ס"מ ק"ז סעיף י':

תורה אור השלם

1. ויתן להם אביהם מקנות רבות לבסף ולקרב ולמגדנות עם ערי מוצרות ביחודה ואת המלכות נתן ליחודם פי' הוא הבהיר: דברי הימים ב כא ג

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה והלכתא בכפות וז"ל כו. ביב רש"י ורמ"ם חלק ועי' בהג"ה ח"מ ס' כ"ב ס"ק טו ובה"ש סימן קל"ט ס"ק (ט):

רבינו הגאון

אמי עולא הילי' גובין מן העבדים אפי' מן היתומים כו'. אמר רבא לרבנן אמר רבינו גובין מן העבדים, מר כמן סבירא ליה. אמר רבא אגז מתנייתא ידענא דתני אבימי פרוזבול חל על הקרקע ואינו חל על העבדים, מטלטלין נקנין עם הקרקע ואין נקנין עם העבדים. וקיימי לן כרב חזקתן. ואמי לימא כותאי חזקתן. ורבינו א"ר דאמר רבא חזקתן לא קנה החזיק בעבדים לא קנה עבדים. כו'. ותניא א"ר החזיק בעבדים קנה מטלטלין כו'. והלכ' בכפות. קדושות דידו ורגילו שאינו יכול לזוז מפקדומו, ומכר לו העבד והכלים שעליו, קנה בזה העבד הכפות. קנה מטלטלין שעליו וכו'. והא דתניא החזיק בקרקעות קנה העבדים, בעומדים בתוכה.